

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิง : ศึกษากรณีอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

นางสาว สัจจินดา สิงห์โกวิท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-110-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 15988.20X

Female Workers' Human Right Violations :
A Case Study of Garment Industry

Sujintana Singhagowinta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-110-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิง : ศึกษากรณีอุตสาหกรรม
เสื้อผ้าสำเร็จรูป

โดย

นางสาวสุจินตนา สิงห์โกวิท

ภาควิชา

สังคมวิทยา และ มานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Signature

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสูววรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Signature

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธุ์)

Signature

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว)

Signature

.....กรรมการ

(ดร.บุญยง ชื่นสุขวิมล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ผู้จัดทำ : สัจจินดา สิงห์โกวินท์ : นักวิชาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิง : ศึกษาศาสตร์
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป (FEMALE WORKERS' HUMAN RIGHT VIOLATIONS
: A CASE OF GARMENT INDUSTRY) อ.ที่ปรึกษา: รศ.สุรัชชัย หวันแก้ว,
91 หน้า. ISBN 974-632-110-2

งานการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปแห่งหนึ่ง เพื่อหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไข โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 ราย

ผลการวิจัยพบว่าแรงงานหญิงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน 13 ลักษณะ คือ 1. สิทธิในการพัฒนาและปกป้องในฐานะสมาชิกของรัฐ 2. สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายกำหนด 3. สิทธิในการจัดตั้งและมีส่วนรวมในสหภาพแรงงาน 4. สิทธิในการปฏิเสธพันธสัญญาจ้างในระบบทวิภาคี 5. สิทธิในความก้าวหน้าในการทำงาน 6. สิทธิในความมั่นคงในการทำงาน 7. สิทธิในการพัฒนาทักษะในการทำงาน 8. สิทธิในกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ 9. สิทธิในการแต่งงาน 10. สิทธิในการผ่อนผันและมีประจำเดือน 11. สิทธิในการปกป้องตนเองจากการล่วงละเมิดทางเพศ 12. สิทธิในการเลี้ยงลูกด้วยตนเอง 13. สิทธิในการลาคลอด โดยสาเหตุมาจากนายจ้าง แรงงานหญิง ค่านิยม บรรทัดฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับแรงงานหญิงในลักษณะขาดการถ่วงดุลย์อำนาจในการจัดการภายในโรงงาน ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจโลก และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ได้แก่สำนักงานแรงงาน และสวัสดิการสังคมประจำจังหวัด องค์การพัฒนาเอกชน ฯลฯ สำหรับแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหา อาจพิจารณาแก้ไขได้จากสาเหตุของปัญหานั้นเอง

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา..... สังคมวิทยา.....
ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

: MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY
KEY WORD: VIOLATION/ FEMALE WORKERS/ HUMAN RIGHT

SUJINTANA SINGHAGOWINT : FEMALE WORKERS' HUMAN RIGHT VIOLATIONS
: A CASE STUDY OF GARMENT INDUSTRY , THESIS ADVISOR : ASIS.PROF.
SURICHA WUN'GAEO , 91 pp. ISBN 974-632-110-2

The objectives of this research is to study problems of human right violations in a garment factory. It is to detect its cause and the ways to solve these problems. The methods used qualitative and twenty five key informants were interviewed indepths.

The results were thirteen ways of violations were found. There were violations in 1) right as a member of the state, 2) right to get welfare according to the labour laws, 3) right in organize a union, 4) right to obtain a good treatment from the factory excutive members, 5) right to get promotion to a higher position, 6) right to get work security, 7) right to obtain a training skill, 8) right to work in a good atmosphere, 9) right to get marriage, 10) right to get rest during menstruation period, 11) right to prevent sextual violation, 12) right to get permission in looking after one own children, 13) right to get 3 months exempted to give birth. The cause of these problems are from relationship employer between female workers and social values, norms. Balance of power cannot be checked stemming from poor management, world economic effect, responsibility of goverment and non-government organizations. The way to solve these problems, is the cause must be taken in to consideration.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา..... สังคมวิทยา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำในการทำวิทยานิพนธ์แก่ข้าพเจ้าด้วยดีเสมอมา และกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธ์ และ ดร.บุญยง ชื่นสุวิมล ที่ได้ให้คำชี้แนะและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ คุณชจร เร่เชียงแสน คุณสุชัย แซ่ก้วย คุณเสถียร วิกรมหา คุณธวัชชัย อุดมสิทธิพัฒนา คุณวุฒิชัย ภูผาพฤกษ์ เจ้าของโรงงานและพนักงานโรงงานต่างๆ ท่านที่กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยโดยละเอียด ตลอดจนเพื่อนคณะเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ครุศาสตร์ และกลุ่มมอธรรมทุกท่าน ที่ให้คอยให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งแก่บิดา-มารดา ที่ให้การสนับสนุนเงิน และกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สุจินตนา สิงห์โกวินท์

พฤษภาคม 2538

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	จ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ประเด็นปัญหาการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
แนวความคิดลัทธิมนุษยชน.....	6
ระเบียบวิธีวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 โครงสร้างสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	16
ประวัติ.....	16
ที่ตั้ง.....	16
การจัดการ.....	22
ขั้นตอนการผลิตอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	32
บทที่ 3 สภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	38
สิทธิในชีวิต.....	39
สิทธิในการแต่งงาน.....	39
สิทธิในการลาคลอด.....	42

	สิทธิในการเลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง.....	43
	สิทธิในการผ่อนผันขณะมีประจำเดือน.....	46
	สิทธิในการปกป้องตนเองจากการล่วงละเมิดทางเพศ.....	47
	สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน.....	48
	สิทธิในการได้รับการพัฒนาและปกป้องในฐานะสมาชิกของรัฐ.....	50
	สิทธิในการยอมรับนับถือ.....	52
	สิทธิในการปฏิสัมพันธ์ด้วยดีกับนายจ้างในระบบทวิภาคี.....	53
	สิทธิในการจัดตั้ง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหภาพแรงงาน	54
	สิทธิในการดำเนินชีวิต และพัฒนาตนเองตามแนวทางชอบธรรม.....	56
	สิทธิในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน.....	56
	สิทธิในความมั่นคงในการทำงาน.....	59
	สิทธิในการพัฒนาทักษะในการทำงาน.....	60
	สิทธิในการมีกิจกรรมสุนทรีย์.....	61
	สาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิง.....	63
	สภาวะเศรษฐกิจและตลาดโลก.....	64
	สถาบันที่รับผิดชอบ.....	65
	นายจ้าง.....	67
	แรงงานหญิง.....	70
	ค่านิยมและบรรทัดฐาน.....	71
	ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและแรงงานหญิง.....	72
บทที่ 4	บทสรุปผลการวิจัย.....	81
	ข้อจำกัดการวิจัย.....	82
	ข้อเสนอแนะ.....	82
	รายการอ้างอิง.....	83
	ภาคผนวก.....	85
	ประวัติผู้เขียน.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าส่งออก พ.ศ. 2534.....	1
2	สภาพองค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	35
3	การจำแนกข้อมูลสภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิงใน อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป สาเหตุ และแนวทางแก้ไข.....	73

สารบัญแนบภูมิ

แนบภูมิที่		หน้า
1	ที่ตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	16
2	ที่ตั้งของอาคารต่างๆภายในโรงงาน.....	17
3	การแบ่งเขตการทำงานในชั้นที่ 1 อาคารหมายเลข 8.....	19
4	การแบ่งเขตการทำงานในชั้นที่ 2 อาคารหมายเลข 8.....	20
5	โครงสร้างการจัดการภายในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	22
6	ขั้นตอนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	32
7	สาเหตุของปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานหญิงในอุตสาหกรรม เสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	64

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่	
1 ตัวอย่างการวางผ้าและpatternบน โต้ะตัด.....	34